

Organiseer je eigen verkiezingen

Basisschool

**Handleiding
voor
leerkrachten**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Overzicht van alle stappen en opdrachten	4
Stap 1: Introductie	5
Stap 2: Richt een partij op	6
Stap 3: Schrijf een verkiezingsprogramma	7
Stap 4: Voer campagne	8
Stap 5: Breng je stem uit	9
Stap 6: Tel de stemmen	10
Stap 7: Vorm een coalitie	11
Bijlage 1: Notarisakte	12
Bijlage 2: Inschrijfformulier Kamer van Koophandel	13
Bijlage 3: Kandidatenlijst	14
Bijlage 4: Stempas	15

Inleiding

‘Organiseer je eigen verkiezingen’ is bedoeld als alternatief voor de Kinderverkiezingen. De Kinderverkiezingen vinden alleen plaats voorafgaand aan de echte verkiezingen. Met de website www.scholierenverkiezingen.nl en deze handleiding kunt u echter op elk gewenst tijdstip zelf verkiezingen organiseren op school. ‘Organiseer je eigen verkiezingen’ is bedoeld voor leerlingen van groep 7 en 8.

Leerdoel

Het doel van ‘Organiseer je eigen verkiezingen’ is leerlingen te laten ervaren hoe verkiezingen in zijn werk gaan door zelf het hele proces van verkiezingen te doorlopen. Leerlingen richten partijen op, voeren campagne en vormen na het uitbrengen van de stemmen een coalitie.

Daarnaast leren leerlingen bij deze verkiezingen dat de gemaakte plannen nooit volledig kunnen worden uitgevoerd. Na de verkiezingen vormen de leerlingen een coalitie en moeten ze een regeerakkoord presenteren. Welke plannen worden uiteindelijk uitgevoerd?

De verkiezingen

De verkiezingen op school draaien niet om het bestuur van het land, maar om het bestuur van de klas voor één dag. Alle leerlingen gaan een partij oprichten waarin zij hun plannen voor een ideale lesdag bedenken.

Ook in de echte politiek moeten politici zich aan regels houden. U kunt daarom een aantal regels opstellen waar de plannen aan moeten voldoen. Bijvoorbeeld verplicht een half uur taal en rekenen in het dagprogramma.

Tijdsplanning

U kunt zelf een tijdsindeling maken. Bijvoorbeeld iedere dag een half uurtje werken aan de verkiezingen. U kunt er ook voor kiezen om stap 1 t/m 3 in één middag te doen, stap 4 in één middag. En stap 5 t/m 7 in één middag. Ten slotte heeft u nog een hele dag nodig om de plannen van de regering te laten uitvoeren.

Praktische informatie

- U kunt de leerlingen zelf groepjes laten maken, zo kunnen ze zelf kiezen met wie ze een partij willen oprichten. Maar u kunt natuurlijk ook zelf groepjes maken.
- We stemmen in dit project op de ‘volksvertegenwoordiging’. U kunt er ook voor kiezen om die bijvoorbeeld Tweede Kamer of gemeenteraad te noemen.
- In de volksvertegenwoordiging worden 9 leerlingen gekozen. Niet iedereen kan dus in de volksvertegenwoordiging komen.
- Uit de volksvertegenwoordiging wordt een regering gevormd van maximaal 3 leerlingen. Zij gaan de plannen uiteindelijk uitvoeren. De leerlingen die in de regering komen mogen niet in de volksvertegenwoordiging blijven. Daar komen dus weer nieuwe leerlingen in.

Tip

Lees ter inspiratie het boek ‘Groep acht aan de macht’ van Jacques Vriens. In dit boek laat Meester Mario groep acht een eigen klassenregering vormen.

U kunt daarnaast ook de onderwijskrant ‘Groep acht aan de macht’ van ProDemos bestellen: <http://www.prodemos.nl/Voor-scholen/Lesmateriaal/Onderwijskranten>

Overzicht van alle stappen en opdrachten

1. Introductie
 - 1.1 Test je kennis
2. Richt een partij op
 - 2.1 Bedenk jullie standpunten
 - 2.2 Verzin een naam
 - 2.3 Regel de officiële registratie
 - 2.4 Stel een kandidatenlijst op
3. Schrijf een verkiezingsprogramma
 - 3.1 Maak een verkiezingsprogramma
 - 3.2 Bereken de kosten
4. Voer campagne
 - 4.1 Maak een verkiezingsposter
 - 4.2 Houd een toespraak
 - 4.3 Nog meer campagne
5. Breng je stem uit
 - 5.1 Breng je stem uit
6. Tel de stemmen.
 - 6.1 Tel de stemmen
 - 6.2 Maak de uitslag bekend
7. Vorm een coalitie
 - 7.1 Ga onderhandelen
 - 7.2 Maak een regeerakkoord

Stap 1: Introductie

Website

De leerlingen lezen bij stap 1 op wat de bedoeling is. Voordat ze aan hun eigen verkiezingen beginnen, kunnen ze achtergrondinformatie lezen over de werkelijke politiek in Nederland.

Stap 1 geeft informatie over:

- Democratie
- Volksvertegenwoordiging
- Waar stemmen we op?

Daarnaast kunnen leerlingen het filmpje 'Hoe wordt Nederland bestuurd?' bekijken en de politiek-quiz doen.

Handleiding

1. Bekijk samen met de leerlingen het filmpje 'Hoe wordt Nederland bestuurd?'.
2. Leg uit dat alle Nederlanders vanaf achttien jaar mogen stemmen op de gemeenteraad, Provinciale Staten, Tweede Kamer en het Europees Parlement. We noemen al deze organen 'volksvertegenwoordiging'.
3. Vertel dat jullie met de klas ook verkiezingen gaan organiseren. Welke partijen kunnen de klas het beste besturen?
4. Er komt een 'volksvertegenwoordiging' en een 'regering'. In de volksvertegenwoordiging is plaats voor 9 kinderen. Je kunt er alleen inkomen als jouw partij genoeg stemmen heeft gekregen.
5. Laat de leerlingen eerst stap 1 online bekijken. Als ze de teksten gelezen hebben kunnen ze de politiek-quiz online maken.

Let op

Omdat alle kinderen zelf in een politieke partij zitten, is de kans groot dat iedereen op zijn eigen partij gaat stemmen. Daarom kunt u ervoor kiezen om de regel in te voeren dat je niet op je eigen partij mag stemmen. Vertel dit alvast aan het begin van het project om teleurstelling later te voorkomen.

Stap 2: Richt een partij op

Website

De leerlingen richten in groepjes partijen op. Ook kunnen ze het filmpje 'Invloed uitoefenen' bekijken.

Handleiding

1. Bekijk met de leerlingen het filmpje 'Invloed uitoefenen'. Vertel dat ze in deze opdracht invloed gaan uitoefenen door een partij op te richten. Leg aan de leerlingen de opdracht uit. Vertel waar de standpunten over mogen gaan.
2. Met stap 2.1 en 2.2 kunnen leerlingen zelfstandig aan de slag. Loop ondertussen rond om leerlingen op weg te helpen.
3. Bij stap 2.3 heeft u de rol van notaris en Kamer van Koophandel. Zorg dat u voor ieder groepje een leeg inschrijfformulier van de notaris en een leeg inschrijvingsformulier van de Kamer van Koophandel heeft uitgeprint (zie bijlagen). Ieder groepje zal bij u terugkomen met de ingevulde formulieren. U controleert en ondertekent de formulieren. Vervolgens geeft u het groepje een inschrijvingsnummer. U kunt zelf een nummer van acht cijfers verzinnen.
4. Bij uitgifte van het inschrijvingsnummer geeft u ook een kandidatenlijst aan de groepjes mee (zie bijlage). Zorg dan ook dat er voldoende lege kandidatenlijsten zijn geprint. De leerlingen zullen de ingevulde kandidatenlijst ook weer bij u inleveren. U vervult dan de rol van de Kiesraad. Het bepalen van de volgorde op de kandidatenlijst kan zorgen voor wat onrust in de klas. Loop ondertussen rond om te kijken of de groepjes er samen uit komen.

Extra

Het is leuk om een naambordje met 'notaris' en 'Kamer van Koophandel' te maken. Zet het bordje 'notaris' voor de stapel met de lege notariële aktes. Het bordje met 'Kamer van Koophandel' zet u voor de inschrijvingsformulieren. Als u een lege kandidatenlijst wilt meegeven, kunt u voor die stapel een naambordje neerzetten met 'Kiesraad' erop.

Schrijf eventueel op het bord een tijdschema waardoor leerlingen zien hoeveel tijd ze nog hebben voor ieder afzonderlijk onderdeel van deze stap. Zo voorkomt u dat leerlingen aan het einde van de les nog niet klaar zijn.

Stap 3: Schrijf een verkiezingsprogramma

Website

De leerlingen maken in deze stap een verkiezingsprogramma.

Handleiding

1. De leerlingen gaan een verkiezingsprogramma schrijven van ongeveer 1 A4. In het verkiezingsprogramma schrijven zij precies op hoe de dag er volgens hen uit moet komen te zien. Geef vooraf duidelijk aan wat de regels zijn. Bijvoorbeeld: vijf activiteiten van een half uur, waaronder minstens een half uur rekenen en een half uur taal. Of bijvoorbeeld verplicht een uur sport of handenarbeid. U bepaalt de basisregels, de leerlingen vullen de dag verder in.
2. Als de leerlingen hun plannen hebben opgeschreven moeten ze gaan berekenen of de plannen wel haalbaar zijn. Kosten de plannen geld? Hoe willen ze aan dit geld komen? U kunt bijvoorbeeld een maximumbedrag afspreken dat er als 'belasting' geïnd mag worden. Bijvoorbeeld vijftig cent per leerling. De leerlingen kunnen ook een markt of een sponsorloop organiseren om geld binnen te halen.

Stap 4: Voer campagne

Website

De leerlingen geven in deze les vorm aan hun verkiezingscampagne. Ze gaan proberen om zoveel mogelijk stemmen te werven. Ook kunnen ze het filmpje 'Campagne voeren' bekijken.

Handleiding

1. Bekijk met de klas het filmpje 'Campagne voeren'.
2. Daarna kunnen de leerlingen zelfstandig aan de slag met de opdrachten op de website. Zorg dat u gekleurd papier en stiften klaar heeft liggen voor het maken van de posters.
3. Aan het einde mag iedere lijsttrekker een toespraak van 1 minuut houden voor de rest van de klas. Hij of zij vertelt daarin de plannen van zijn of haar partij. Zo krijgen alle leerlingen een beeld van wat de verschillende partijen willen. Zorg voor een spreekgestoelte waarachter de lijsttrekker kan gaan staan.
4. Na de les hangt u alle posters op in het lokaal of ergens op een zichtbare plek in de school.

Stap 5: Breng je stem uit

Website

Het is zover, na het oprichten van de partijen en de campagne mogen de leerlingen nu eindelijk gaan stemmen. Op de website staat allerlei informatie over de stemprocedure en de regels van het stemmen. Ook kunnen ze het filmpje 'Verkiezingen' bekijken.

Handleiding

1. Vandaag wordt het lokaal omgebouwd tot stemlokaal. Zorg dat u een stembus heeft, het liefst een die afgesloten kan worden. Ook moet er in het lokaal een ruimte komen die dienst doet als stembokje.
2. Zorg dat u voor alle leerlingen een stempas heeft geprint (zie bijlage).
3. Maak zelf stembiljetten waarop alle partijen staan vermeld, print deze ook uit.
4. Kies bij aanvang van de les drie leerlingen die aan de slag gaan als leden van het stembureau. Zij zorgen dat het stembureau goed wordt ingericht, dat de stempassen worden uitgedeeld en dat er stembiljetten klaarliggen. Ook zijn zij aanwezig bij het stemmen en zullen helpen met het tellen van de stemmen.
5. Bekijk voor het stemmen gaat beginnen het filmpje 'Verkiezingen' op de website. Bespreek met de leerlingen of deze verkiezingen aan alle regels voldoen.
6. Als alles klaar is (lokaal ingericht, stembiljetten geprint, stembus op slot) kunnen de verkiezingen beginnen. Laat de leerlingen één voor één hun stem uitbrengen.

Stap 6: Tel de stemmen

Website

De leerlingen tellen de stemmen en berekenen de uitslag.

Handleiding

- Schrijf op het bord onder elkaar de namen van de partijen. Hierachter kan de uitslag per partij geturfd worden.
Schrijf op het bord ook per partij de kandidaten op. Hierachter kunt u vervolgens de voorkeurstemmen turven.
Het schema komt er ongeveer zo uit te zien:

Partij	Aantal Stemmen	Kandidaten	Aantal stemmen
Partij A		Mike	
		Hamid	
		Sara	
		Maria	
		Jayden	
Partij B			
Partij C			

- Laat twee leerlingen die benoemd zijn tot leden van het stembureau de stemmen hardop voorlezen. De derde leerling mag de stemmen turven op het bord.
- Laat de leerlingen als volgt de stemmen voorlezen: *'Partij A, Jayden.*
De leerling die turft zet dan twee streepjes, één bij de partij en één bij Jayden.
- Tel het totaal aantal uitgebrachte stemmen. Deel dat door het aantal zetels (9). Dat is de kiesdeler. Als er 27 stemmen zijn uitgebracht heb je dus 3 stemmen nodig voor één zetel. Ook bij 28 zetels is de kiesdeler 3 (3,11).
- Reken uit hoeveel zetels de partijen hebben behaald aan de hand van de kiesdeler. Er blijven dan nog reststemmen over. Partij A uit het voorbeeld heeft bijvoorbeeld 1 stem over. De partij die de meeste reststemmen heeft krijgt een extra zetel. Bij een gelijk aantal voor meerdere partijen wordt er geloot.
- Als alle zetels verdeeld zijn maakt u de uitslag bekend. Welke leerlingen hebben een zetel behaald?

Stap 7: Vorm een coalitie

Website

De leerlingen formeren een coalitie en kunnen het filmpje 'Keuzes maken' bekijken.

Handleiding

1. Leg uit dat in een democratie wetten altijd goedgekeurd moeten worden met een meerderheid van stemmen. Dus een partij met twee zetels redt het niet alleen. Die partij moet samenwerken om zijn plannen uit te kunnen voeren. Daarom kunnen partijen niet altijd al hun beloftes waarmaken. Ze moeten compromissen sluiten.
2. Bekijk klassikaal het filmpje 'Keuzes maken'.
3. Vertel de leerlingen dat we nu een coalitie gaan vormen. Uit de coalitie komt een regering van drie kinderen. Zij gaan de plannen uitvoeren. Eerst moet gekeken worden welke partijen samen een meerderheid hebben en welke partijen samen kunnen werken.
4. Laat de leerlingen opschrijven welke plannen ze écht uit willen voeren. Ze geven die plannen een waardering van 3 tot 1. Het belangrijkste plan krijgt drie punten.
5. Daarna mogen de partijen met elkaar gaan onderhandelen. Ze mogen dit zelf doen, u loopt rond om aan te sturen.
6. Als twee of drie partijen uit de onderhandelingen zijn gekomen en samen willen werken dan mogen zij een regeerakkoord gaan schrijven. De drie leerlingen die de plannen gaan uitvoeren komen in de 'regering', zij zitten niet langer in de vertegenwoordiging, andere partijleden vullen hun plaatsen op. Wie gaat welke taak uitvoeren?
7. Zet de nieuwe regering voor tien minuten in een aparte ruimte, of in een hoekje van de klas. Ze mogen daar hun nieuwe plan schrijven. Ook moeten ze de taken verdelen.
8. Na tien minuten presenteert de lijsttrekker van de grootste partij het nieuwe regeerakkoord. Hij maakt de definitieve plannen voor de lesdag bekend.

Notariële akte

akte van oprichting

Naam partij: _____

Datum: _____

Vandaag, _____ datum), is voor mij verschenen _____ (vul je naam in)
te _____ (vul plaats van de school in).

Deze persoon heeft verklaard dat:

- de vereniging minimaal twee leden heeft
- de inschrijving bij de Kamer van Koophandel heeft plaatsgevonden
- de leden van de partij op de hoogte zijn van de Kieswet en de daaraan gebonden verplichtingen.

Daarmee wordt nu officieel deze partij opgericht in de vorm van een vereniging.

Handtekening notaris:

Handtekening partijvoorzitter:

► Lever deze notariële akte in bij de notaris.

Inschrijvingsformulier Kamer van Koophandel

Dit gedeelte wordt door de Kamer van Koophandel ingevuld:

Datum van ontvangst:	Datum inschrijving:
KvK nummer:	

In te vullen door de aanvrager:

1.1. Heeft u al een notariële akte ingeleverd? ja nee

1.2. Wat zijn de gegevens van de stichting of vereniging?

naam:
evt. verkorte naam:
datum van oprichting:
datum ingang (indien afwijkend):

2.3. Wat zijn de activiteiten van de stichting of vereniging?

--

2.4. Wat is het telefoonnummer, het webadres en het e-mailadres van de vereniging of de stichting?

telefoonnummer 1:	webadres:
telefoonnummer 2:	e-mailadres:

2.6. Ondergetekende verklaart dat dit formulier naar waarheid is ingevuld

achternaam en voorletter(s):	datum:
handtekening:	

► Lever dit inschrijvingsformulier in bij de Kamer van Koophandel.

Kandidatenlijst

Naam van de partij:

Kandidaten:

1. Lijsttrekker: _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

► Lever deze kandidatenlijst in bij de Kiesraad.

Oproep

Voor de verkiezingen van

.....
.....(school)

Op(datum)

Naam:

Geboortedatum:

Huis voor democratie en rechtsstaat **ProDemos**

STEMPAS

Oproep

Voor de verkiezingen van

.....
.....(school)

Op(datum)

Naam:

Geboortedatum:

Huis voor democratie en rechtsstaat **ProDemos**

STEMPAS